

MvJ/DGwiau
NVV

Ministerie van Justitie
DBOB/DIV/OAB/AL-OD

Dossier WI 326.6/1045392

Datum - 1 OKT. 2008

Nummer 08/5562063

Ambt. Ontvangen 06/10/08

Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak

De Minister van Justitie
Mr. E.M.H. Hirsch Ballin
ostbus 20301
2500 EH Den Haag

Door Reg. DSC kopie gezonden
aan DGwiau

Datum: 29 september 2008
Uw kenmerk: 5552643/08/6
Ons kenmerk: B.2.1.8./1599/BM
Onderwerp: Advies NVvR over concept-wetsvoorstel tot verruiming mogelijkheden voordeelontneming

L DW

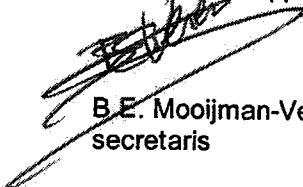
Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 30 juni 2008 met bovengenoemd kenmerk heeft u aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over het concept-wetsvoorstel tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten ter verbetering van de maatregel ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (verruiming mogelijkheden voordeelontneming)

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR heeft het wetsontwerp bestudeerd en erover een aantal leden van de NVvR geconsulteerd, waarna een préadvies is opgesteld. Het door de Wetenschappelijke Commissie besproken en vastgestelde advies treft u aan in de bijlage bij deze brief.

De NVvR heeft met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel verruiming mogelijkheden voordeelontneming. In de uitwerking behoeft het wetsvoorstel op een aantal punten nog aanpassing of stroomlijning. Onduidelijkheden zijn gesignaleerd in de keuze van de voorgestelde opsporingsbevoegdheden die kunnen worden ingezet tijdens het onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde in de executiefase en de weinig overtuigende beperking tot zaken waarbij de rechter (expliciet) heeft gekozen voor een berekening ex. artikel 36e, derde lid Sr. Gewezen is verder op de te grote nadruk die wordt gelegd op het stimuleren van berekeningswijzen van vermogensvergelijking of kasopstelling ex artikel 36e, derde lid Sr, terwijl de praktijk in vele gevallen prima met artikel 36e, tweede lid Sr. uit de voeten kan. Tot slot heeft de NVvR gevraagd om te voorzien in bevoegdheden die kunnen worden ingezet indien het strafrechtelijk financieel onderzoek door de officier van justitie is gesloten, maar het onderzoek in de executiefase nog moet gaan plaatsvinden.

Namens het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
de Wetenschappelijke Commissie

B.E. Mooijman-Venema
secretaris

ADVIES

Nederlandse Vereniging
voor Rechtspraak

inzake

Voorstel tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten ter verbetering van de toepassing van de maatregel ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (verruiming mogelijkheden voordeelontneming)

---

1. Inleiding

Bij brief van 30 juni 2008 (kenmerk 5552643/08/6) heeft de minister van Justitie aan de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna te noemen: de NVvR) advies gevraagd over een concept-wetsvoorstel tot verruiming mogelijkheden voordeelontneming.

Het onderhavige advies is voorbereid door een werkgroep van leden van de NVvR en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

2. Korte inhoud van het concept-wetsvoorstel

Het wetsvoorstel strekt tot uitvoering van het Coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van CDA, PvdA en ChristenUnie van 7 februari 2007.¹ Het kabinet heeft als beleidsvoornemen in het Coalitieakkoord geformuleerd dat de 'plukze'-wetgeving wordt aangepast opdat het beslagleggen op winsten uit criminele activiteiten wordt vereenvoudigd en opdat deze wetgeving ook gaat gelden voor kleine vergrijpen.² Het wetsvoorstel bevat daarnaast enkele voorstellen die voortvloeien uit het arrest van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak *Geerings vs. Nederland*.³

Met het wetsvoorstel wordt voorzien in aanvullende mogelijkheden tot het verrichten van financieel onderzoek en wordt het toepassingsbereik van de ontnemingsmaatregel uitgebreid. Het wetsvoorstel behelst:

- de introductie van een strafvorderlijk onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde in de executiefase;
- een verruiming van de wettelijke mogelijkheden tot het leggen van conservatoir beslag;
- een verruiming en vereenvoudiging van de materiële gronden voor ontneming;
- enkele voornamelijk redactionele wijzigingen.

3. Commentaar**3.1 Algemeen**

De NVvR heeft met belangstelling kennisgenomen van dit wetsvoorstel. Het wetsvoorstel roept nog enkele vragen op die naar de mening van de NVvR aandacht behoeven en geeft de NVvR aanleiding tot verscheidene kanttekeningen die vooral betrekking hebben op de tekst van de memorie van toelichting.

De NVvR zal in haar advies ingaan op:

- het onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde in de executiefase;

¹ Daar waar in het advies wordt gesproken over wetsvoorstel en memorie van toelichting, wordt bedoeld concept-wetsvoorstel en concept-memorie van toelichting. Omwille van de leesbaarheid is er echter voor gekozen om niet telkens het woord concept toe te voegen.

² *Kamerstukken II*, 2006/07, 30981, nr.4, p.28.

³ EHRM 1 maart 2007, NJ 2007, 349.

- overige wijzigingen i.v.m. de introductie van het onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde;
- de verruiming van de regeling van het conservatoir voordeelsbeslag;
- de vereenvoudiging van artikel 36e, tweede lid Sr en de uitbreiding van artikel 36e, derde lid Sr;
- en tot slot het verrichten van financieel onderzoek.

3.2 Het onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde in de executiefase

Voorgesteld artikel 577ba Sv voorziet in een strafvorderlijk onderzoekskader naar het vermogen van de veroordeelde, indien onherroepelijk is vastgesteld dat de veroordeelde voordeel heeft genoten uit een (ernstig) strafbaar feit, maar in gebreke is gebleken bij de betaling van dat voordeel aan de Staat. In verband met dit onderzoek wordt voorzien in bepaalde onderzoeksbevoegdheden die na machtiging van de rechter-commissaris kunnen worden ingezet met als doel de vaststelling van de omvang van het vermogen dat zich voor uitwinning leent en het vinden van uit te winnen voorwerpen. Tevens kunnen de bevoegdheden ertoe dienen inzicht te krijgen in vermogensverschuivingen die hebben plaatsgevonden met als kennelijk doel verhaalsfrustratie.

Het is de NVvR opgevallen dat artikel 577ba, derde lid Sv zich op voorhand beperkt tot de specifieke onderzoeksbevoegdheden betreffende inbeslagneming door opsporingsambtenaren of bijzondere personen (artikelen 96 tot en met 102a Sv), die tot doorzoeking ter vastlegging van gegevens in geautomatiseerde werken (artikelen 125i Sv tot en met 125m Sv) en daarnaast tot enkele bijzondere opsporingsbevoegdheden (artikelen 126g Sv; 126k Sv en 126m Sv tot en met 126nh Sv). Bevoegdheden, zoals bijvoorbeeld die tot uitlevering/opening van poststukken (artikel 114 Sv) en tot stelselmatige informatie-inwinning (artikel 126j), die naar de ervaring leert zeer nuttig kunnen zijn, worden uitgezonderd. Waarom juist deze keuze is gemaakt is de NVvR niet duidelijk geworden, nu deze keuze niet wordt onderbouwd in de memorie van toelichting. Waarom de doorzoekingbevoegdheid ex artikel 97 Sv is toegelaten en die van artikel 110 Sv niet, is de NVvR evenmin duidelijk geworden. Evenmin is de NVvR gebleken waarom wordt afgeweken van de systematiek inzake de beschikbaarheid van dwangmiddelen zoals die in het Wetboek van Strafvordering gebruikelijk is. Immers, normaal gesproken wordt de toepassing van dwangmiddelen gekoppeld aan de strafbedreiging die op een strafbaar feit is gesteld. De NVvR wijst er verder op dat in het specificeren van bevoegdheden het gevaar schuilt dat toekomstige ontwikkelingen niet ondervangen kunnen worden. In de memorie van toelichting wordt aangegeven (p.18) dat bepaalde nader in te zetten opsporingsbevoegdheden: *“alleen voor toepassing in aanmerking komen, indien niet met de inzet van minder ingrijpende middelen kan worden volstaan”*. De NVvR vraagt zich af welke minder ingrijpende middelen bedoeld worden en ziet dit graag toegelicht in de memorie van toelichting.

Uit art. 577ba, derde lid, sub a Sv blijkt dat een onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde in de executiefase beperkt blijft voor die zaken waarbij de rechter (expliciet) heeft gekozen voor een berekening ex. art. 36e, derde lid, Sr. De NVvR meent dat, anders dan thans gebruikelijk, dit dan ook in het vonnis van de rechter tot uitdrukking zou moeten komen. In het wetsvoorstel komt dit niet tot uitdrukking.

Belangrijker is volgens de NVvR dat deze beperking tot zaken waarbij is gekozen voor een berekening ex art. 36e, derde lid, Sr weinig overtuigend is. In de toelichting (p.19) wordt daarover opgemerkt dat een zodanig onderzoek in de executie ten dienste is aan die gevallen waarin ook voorafgaand aan het opleggen van de maatregel reeds financieel onderzoek is gedaan. Begrijpt de NVvR deze opmerking goed, dan wordt daarmee gezegd dat daarvan slechts sprake is bij een berekening ex. art. 36e, derde lid, Sr.

Nog daargelaten dat de rechter, ondanks een van de zijde van het openbaar ministerie gepresenteerde vermogensvergelijking/kasopstelling ex. art. 36e, derde lid, Sr kan besluiten een schatting op transactiebasis te hanteren, gaat deze stelling uit van de premisse dat aan een berekening ex. art. 36e, tweede lid, Sr geen (gedegen) financieel onderzoek ten grondslag ligt. Dit is, zo in z'n algemeen gesteld, onjuist. Ter adstructie hiervan kan bijvoorbeeld worden gewezen op de ontnemingszaak contra Charles Z. waarbij op basis van en beperkt tot het feit van veroordeling ex. art. 140 Sr een ontnemingsmaatregel is opgelegd van ruim € 22 mln. De ontnemingspraktijk laat zien, zeker met het toemenen van het hanteren van het delict 420bis Sr (witwassen), dat de berekeningen ex. art. 36e, derde lid, Sr en art. 36e, tweede lid, Sr niet alleen in omvang maar ook in complexiteit en financiële onderbouwing in elkaar over vloeien.

Gelet op vorenstaande acht de NVvR de in het voorstel beargumenteerde koppeling (via art. 36e, derde lid, Sr) met het strafrechtelijk financieel onderzoek dan ook weinig steekhoudend en feitelijk achterhaald.

3.3 Overige wijzigingen i.v.m. de introductie van het onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde

Om schijnconstructies tegen te gaan is in 2003 het zogenaamde "anderbeslag" geïntroduceerd (artikel 94a, derde en vierde lid Sv). In de memorie van toelichting (p.21) wordt ingegaan op de rechtsbescherming voor deze anderen. Aangegeven wordt dat de rechtspraak naar aanleiding van de uitbreiding van het conservatoir beslag schaars is, maar voldoende duidelijkheid biedt over de maatstaf die door de beklagrechtter dient te worden aangelegd. Vervolgens wordt beschreven dat het eigendomsrecht van een derde dient te worden gerespecteerd, tenzij het voorwerp aan een derde te kwade trouw toebehoort. Volgens de memorie van toelichting heeft de Hoge Raad geoordeeld dat kwade trouw wordt aangenomen indien aan alle in artikel 94a, derde lid Sv genoemde cumulatieve voorwaarden is voldaan.⁴ Het wetsvoorstel onderschrijft deze cumulatieve voorwaarden.

Door deze cumulatieve voorwaarden te onderschrijven wordt de indruk gewekt dat artikel 94a, derde lid Sv in algemene zin van toepassing kan worden verklaard. De NVvR acht deze opvatting onjuist. Het bedoelde arrest had namelijk uitsluitend betrekking op conservatoir beslag op onroerende zaken ex artikel 94a Sv. Indien een crimineel zich met crimineel geld voordoet als een liquide zakenman, op die wijze geld weet te lenen van de bank en dit legaal geleende geld gebruikt kan op grond van het arrest niets worden ondernomen. Overigens is het bij onroerende zaken vaak zo dat het op naam van een echtgenote of katvanger staat en niet op naam van de crimineel. In dergelijke gevallen zou op grond van voornoemd arrest evenmin iets gedaan kunnen worden.

3.4 De verruiming van de regeling van het conservatoir voordeelbeslag

Met de aanpassing van artikel 94a, tweede lid Sv wordt tot uitdrukking gebracht dat het middel van conservatoir voordeelbeslag ook kan worden ingezet bij een verdenking van of veroordeling wegens lichtere vergrijpen. Voorwaarde is volgens de tekst van art. 94a, tweede lid, Sv dat er sprake is van: *".. een misdrijf waarmee op geld waardeerbaar voordeel van enig belang kan zijn verkregen"*. Ook de artikelgewijze toelichting (p.32) kent dezelfde zinsnede. Echter op p. 26 van de memorie van toelichting staat de zinsnede: *"voordeel van enig belang is verkregen"*. Dit subtiele verschil is voor de praktijk van wezenlijk belang. Opmerkelijk genoeg geldt reeds thans dat bij de berekening van het voordeel ex. art. 36e, derde lid, Sr het niet relevant is in hoeverre het feit van veroordeling voordeel heeft (of kan hebben) opgeleverd. Dat dit wel wordt aangehouden als vereiste tot toepassing van conservatoir beslag en het instellen van het strafrechtelijk financieel onderzoek lijkt hiermee naar de NVvR meent dan ook niet te rijmen.

3.5 Vereenvoudiging van artikel 36e, tweede lid Sr en uitbreiding van artikel 36e, derde lid Sr

Ter uitvoering van het Coalitieakkoord worden wijzigingen voorgesteld van artikel 36e Sr die ertoe strekken het ontneminginstrumentarium breder inzetbaar te maken. Voorgesteld wordt het vereiste van een verdenking van of een veroordeling wegens een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd te laten vervallen. Wel wordt voorzien in een aanvullende motiveringsverplichting voor de rechtbank (voorgesteld artikel 511e, eerste lid, sub c Sv).

Uit de memorie van toelichting (p.22 ev) komt naar voren dat, hoewel artikel 36e Sr de wijze van voordeeltberekening niet dwingend voorschrijft, ontneming op grond van artikel 36e, tweede lid Sr doorgaans uitgaat van een berekening van de opbrengst per afzonderlijk feit (transactiebasis)⁵ en ontneming op grond van artikel 36e, derde lid Sr van de methode van kasopstelling of vermogensvergelijking.⁶ In de memorie wordt daarnaast aangegeven (o.a. op p.25) dat artikel 36e, tweede lid Sr zich

⁴ Hoge Raad, 19-02-2008, LJNnr. BA7675.

⁵ Dat wil zeggen de opbrengsten minus de kosten die in directie relatie staan tot de voltooiing van het delict.

⁶ Hierbij wordt uitgegaan van het principe dat uitgaven die uitstijgen boven de legale inkomsten in een bepaalde periode in beginsel wederrechtelijk verkregen voordeel betreffen, tenzij de veroordeelde een legale herkomst van die (bestede) gelden aannemelijk maakt. Bij vermogensvergelijking wordt de onverklaarbare vermogensvermeer-

leent voor lichtere ontnemingzaken en artikel 36e, derde lid Sr voor complexere zaken omdat de ontnemingmaatregel pas kan worden opgelegd na een voorafgaand strafrechtelijk financieel onderzoek. In de uitbreiding van artikel 36e, derde lid Sr wordt een belangrijke aansporing gezien om bij de berekening van het voordeel de aangetroffen vermogensbestanddelen als uitgangspunt te nemen (zie p.29). De toepassing van het instrumentarium zou zo meer in lijn worden gebracht met de rechtspraak van het EHRM, waarbij met name wordt ingegaan op het arrest Geerings vs Nederland.⁷

De NVvR merkt allereerst op dat de keuze voor artikel 36e, tweede lid of 36e, derde lid Sr niet zo eenvoudig is als wordt geïmpliceerd. Het openbaar ministerie is afhankelijk van de beschikbare gegevens en daaruit volgt een keuze voor artikel 36e, tweede lid of derde lid Sr. Die keuze is dus niet principieel en staat dan ook los van de zwaarte van de zaak of de omvang van het voordeel, zoals reeds eerder in dit advies werd geïllustreerd aan de hand van de zaak Charles Z..

Verder vindt de NVvR het op zijn minst ongelukkig te noemen dat zo'n duidelijke nadruk wordt gelegd op het stimuleren van de berekeningswijzen van vermogensvergelijking of kasopstelling ex artikel 36e, derde lid Sr terwijl de praktijk in vele gevallen ook met artikel 36e, tweede lid Sr prima uit de voeten kan. De NVvR wijst er verder op dat voor wat betreft de toepassing van artikel 36e, derde lid Sr wellicht teveel wordt uitgegaan van het klassieke beeld van de drugs crimineel, terwijl in de praktijk regelmatig sprake is van criminelen die legale bedrijven bezitten. Dan biedt de methode van kasopstelling weinig soelaas.

De NVvR vraagt zich af of in het wetsontwerp niet een te grote nadruk wordt gelegd op het Geerings-arrest. Anders dan de memorie van toelichting suggereert kan aan het arrest-Geerings nauwelijks een argument worden ontleend om artikel 36e, derde lid Sr toe te passen wanneer de verkregen gegevens meer kans bieden om voordeel via artikel 36e, tweede lid Sr te ontnemen.⁸

3.6 Het verrichten van financieel onderzoek

Artikel 36e, derde lid Sr stelt de eis van een strafvorderlijk financieel onderzoek. Voorgesteld wordt om de toepassingsmogelijkheden voor het verrichten van financieel onderzoek uit te breiden door dit ook mogelijk te maken bij feiten waarop een lagere boete is gesteld dan van de vijfde categorie

In de memorie van toelichting wordt beschreven dat het strafrechtelijk financieel onderzoek ook een heldere regeling biedt voor het moment waarop het financieel onderzoek eindigt (zie p.28). De NVvR merkt op dat wanneer de officier van justitie het strafrechtelijk financieel onderzoek sluit (ex artikel 126f Sv) en het onderzoek in de executiefase nog moet gaan plaatsvinden, er getwijfeld wordt over de vraag of bevoegdheden ingezet mogen worden om (criminele) vermogensbestanddelen te traceren. Pas indien sprake is van een onherroepelijk vonnis, is na invoering van het voorgestelde artikel 577ba Sv duidelijk dat die mogelijkheden weer aanwezig zijn. In die periode heeft de veroordeelde echter ruim de tijd gehad om het wederrechtelijk verkregen voordeel vermogen buiten Nederland te brengen of buiten het zicht van Justitie.⁹ De behoefte bestaat om wettelijk te regelen dat in grotere, lucratieve zaken waar het om aanzienlijke bedragen gaat ook als het strafrechtelijk financieel onderzoek gesloten is, bepaalde bevoegdheden ten behoeve van het onderzoek naar de voordeelontneming kunnen worden gebruikt.¹⁰ In de zaak Charles Z. heeft het bijvoorbeeld 10 jaar geduurd voordat deze zaak onherroepelijk was. In die periode zou het ook mogelijk moeten zijn om onderzoeksbevoegdheden ten behoeve van het onderzoek naar de voordeelontneming te kunnen gebruiken. Het gevolg is anders een aanzienlijk informatiek waarvoor uiteindelijk de executiefase aanvangt, opnieuw begonnen kan worden met onderzoeken. De NVvR acht het wenselijk dat hiervoor een oplossing gevonden wordt.

Tot slot merkt de NVvR op dat bij gelegenheid van dit wetsvoorstel meteen van de mogelijkheid gebruik zou kunnen worden gemaakt om artikel 552rr Sv aan te passen. In artikel 552rr, eerste lid, Sv

---

dering als wederrechtelijk verkregen voordeel aangemerkt en bij de kasopstellingsmethode gaat het om het onverklaarbare verschil in uitgaven en de daartegenover staande legale inkomsten.

⁷ EHRM 5 juli 2001, 41087/98.

⁸ Zie de noot van prof. mr. M.A. Borgers in NJ alsmede in de nadien door de HR gewezen uitspraken LJN BC2319 en LJN BD6046 waaruit blijkt dat er slechts beperkte consequenties zijn.

⁹ Zoals de NVvR ook al eerder naar voren heeft gebracht in haar advies over de concept-beleidsreactie van de Minister van Justitie op het onderzoeksrapport 'De WED op de helling', inzake de wenselijkheid de Wet op de Economische Delicten te herzien.

¹⁰ Het BOOM is van mening dat deze bevoegdheden thans ook kunnen worden gebruikt, echter hierover bestaan binnen de literatuur verschillende meningen.

worden thans de artikelen 94, eerste of tweede lid genoemd maar niet de artikelen 94, derde en vierde lid. Daarnaast laat de ontnemingpraktijk zien dat de schriftelijke voorbereiding ex. artikel 511d, eerste lid Sv nadere regeling behoeft. De huidige rudimentaire regeling biedt naar de NVvR meent onvoldoende kader voor een effectieve schriftelijke voorbereiding. Zo laat de regeling iedere ruimte open voor het verzaken van de door de rechter vastgestelde procedure en termijnen en ontbreekt iedere vorm van afstraffing op het nog tijdens de inhoudelijke behandeling ter terechtzitting ongeclausuleerd inbrengen van zeer specifieke verweren. In het wetsvoorstel zou hier ook aandacht aan besteed kunnen worden.

4. Conclusie

De NVvR heeft met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel verruiming mogelijkheden voordeelontneming. In de uitwerking behoeft het wetsvoorstel op een aantal punten nog aanpassing of stroomlijning. Onduidelijkheden zijn gesignaleerd in de keuze van de voorgestelde opsporingsbevoegdheden die kunnen worden ingezet tijdens het onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde in de executiefase en de weinig overtuigende beperking tot zaken waarbij de rechter (expliciet) heeft gekozen voor een berekening ex. artikel 36e, derde lid Sr. Gewezen is verder op de te grote nadruk die wordt gelegd op het stimuleren van berekeningswijzen van vermogensvergelijking of kasopstelling ex artikel 36e, derde lid Sr, terwijl de praktijk in vele gevallen prima met artikel 36e, tweede lid Sr. uit de voeten kan. Tot slot heeft de NVvR gevraagd om te voorzien in bevoegdheden die kunnen worden ingezet indien het strafrechtelijk financieel onderzoek door de officier van justitie is gesloten, maar het onderzoek in de executiefase nog moet gaan plaatsvinden.

Den Haag, 29 september 2008

Namens het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak,
de Wetenschappelijke Commissie,

F.F. Langemeijer,
Voorzitter

BIJLAGE

Opmerkingen van redactionele of technische aard

Opmerkingen over de Memorie van toelichting:

- Op pagina 10 van de memorie van toelichting staat de passage: "In de regel neemt zij binnen twee jaren *nadat de procedure in de hoofdzaak aanhangig is gemaakt* een aanvang". Vermoedelijk zal hier bedoeld zijn: "... nadat de procedure in eerste aanleg afgedaan is een aanvang".
- In de memorie van toelichting (p. 16) staat de passage: "*..kan de officier van justitie aanleiding zien te besluiten tot het instellen van een onderzoek naar het vermogen van de veroordeelde. In het voorstel wordt in dit verband als eis gesteld dat het aannemelijk dient te zijn dat de veroordeelde in weerwil van het uitblijven van betaling over vermogen beschikt...*". De NVvR meent dat deze passage duidelijker geformuleerd zou kunnen worden. Immers om aannemelijk te maken dat de veroordeelde over vermogen beschikt, zal eerst onderzoek verricht moeten worden. Die aannemelijkheid moet naar de NVvR meent niet te beperkend worden uitgelegd. Wellicht kan beter worden gekozen voor de formulering dat: "niet aannemelijk is dat de veroordeelde niet meer over vermogen beschikt".

Artikelgewijs commentaar:

- In artikel 36e, vierde lid Sr (en in de memorie van toelichting p.30/31) wordt uiteengezet wat onder het begrip voordeel mede kan worden verstaan. Bepaald wordt dat onder voordeel voorts is begrepen de door de Staat te vergoeden rente waarop krachtens artikel 94a Sv. Beslag is gelegd. De NVvR meent dat het alleen zou moeten gaan om gelden of zekerheden die het voordeel zelf belichamen. Zoals het artikel nu geformuleerd is valt de waardestijging van een in oorsprong legaal verkregen vermogensobject er ook onder. De NVvR gaat er vanuit dat dit niet zo bedoeld zal zijn. Er is immers geen sprake van een eventuele waardestijging als vrucht uit het wederrechtelijk verkregen voordeel. Dan zou ontneming van de waardestijging wel op zijn plaats zijn.
- Voorgesteld wordt artikel 94a, tweede lid Sv te wijzigen. De bestaande verwijzing naar een misdrijf waarvoor een geldboete van de vijfde categorie kan worden opgelegd komt te vervallen. De NVvR vraagt zich af of ingevolge deze wijziging ook artikel 94a, eerste lid Sv, in samenhang met artikel 94a, derde lid Sv waar naar lid 1 en lid 2 wordt verwezen, niet aangepast dient te worden. In het verlengde hiervan vraagt de NVvR aandacht voor de samenloop van de afroomboete in de WED met de ontnemingsmaatregel. Zou artikel 6, eerste lid sub 4 WED ook niet gewijzigd moeten worden?
- Voorgesteld artikel 577ba, derde lid sub a Sv kent de zinsnede "betrapping op heterdaad". Dit is niet de gebruikelijke wettelijke formulering.